

Del Skov og Mosearealer. Det ærede Medlem sagde, at han meget godt vidste, at disse Mosearealer havde et lille Hartkorn, og det vide vi ogsaa godt alle sammen. At der er en Del Kærarealer, som desuagtet ere af god Bonitet, vide vi ogsaa alle sammen, men vi vide ogsaa, at der er Mosearealer, som ere saa umulige at anvende til Landbrugsdrift, i alt Fald ikke uden meget betydelige Forandringer, at det vist ikke er den Slags, man kan udlægge til Husmandslodder. Naar vi skulle fradrage alle de Arealer, som der intet Hartkorn er paa, og af hvilke saa godt som ingen er udlagt til Husmandslodder, vil det alligevel vise sig, at Boniteten set i Forhold til det Hartkorn, der hviler derpaa, bliver ikke over, men snarere under middel. Men det betragter jeg slet ikke som noget afgørende, for jeg skal indrømme, at der er en stor Del af disse Arealer, som netop ere udlagte af Udmærkerne eller have hørt til Gaarde med ringe Hartkorn, og de kunne alligevel være ganske god Jord. En stor Del af dem er det ogsaa, men det meste trænger til gennemgribende Bearbejdning paa forskellig Maade, f. Eks. Afvanding og Mergling, inden det kan give Udbytte som Agerjord.

Men naar det ærede Medlem derefter ogsaa ved Hjælp af Statistikken vil bevise for os, at Jorden ikke var betalt for dyrt, saa gaar det ham endnu værre. Jeg indrømmer, at de Oplysninger om Boniteten, man kan hente fra Statistikken, ikke ere overordentlig meget værd. Det er jo saaledes, at man i Henhold til Lovens § 5 skal ommatrikulere de Jorder, der skulle udstykkes til Husmandsbrug, og man kan endogsaa foretage en ny Skyldsætning. Da der nu for en Del af disse Lodder, der ere udstykkede til Husmandsbrug, er foretaget ny Skyldsætning, saa beviser det slet ikke andet end, at der er opnaaet Enighed mellem Køber og Sælger om, at en saa stor Del af den samlede Hartkornsbyrde, som hviler paa den Ejendom, fra hvilken Lodden er solgt, skal gaa over paa den solgte Husmandslod. Jeg ved endogsaa et bestemt Tilfælde, hvor man har købt en større Gaard til Udstykning, og hvor man saa fuldstændig har omlagt hele Boniteringen, at man er kommen til helt nye Satser ved Udstykningen. Jeg skal kun yderligere oplyse, at den Statistik, det ærede Medlem har anvendt, viser, at naar man tager Husene i Almindelighed, store og smaa imellem hverandre, i det sydvestlige Jylland, saa komme vi op til 72,9 Tdr. Land til en Td. Hartkorn. Dette viser,

hvor umaadelige Arealer der netop er der, som der er meget lille Bonitering paa, som ere satte til meget lave Takster, og som maa fradrages, før man kommer til, hvad man kan sige er Gennemsnittet for Jord tjenlig til Agerbrug.

Men lad os endda gaa ud fra, at det ærede Medlem har Ret i, at det er middelgod Jord, der er bleven udstykket til Husmandslodder i Almindelighed. Jeg tror, at det kan siges at være nogenlunde rigtigt, for der er sikkert adskilligt af det, der er bedre, end det er sat til ved Takstation til Hartkorn. Men saa siger det ærede Medlem, at Statistikken viser os, at det ikke er betalt for dyrt. Gennemsnitsprisen for Statshusene pr. Td. Hartkorn er 6,599 Kr. I Jylland er der betalt 7,192 Kr. pr. Td. Hartkorn og paa Øerne 5,757 Kr. Det ærede Medlem sammenligner dermed den Salgspris, som er fremkommen ved frit Salg af Huse af noget lignende Størrelse, og kommer til det Resultat, at der for disse er betalt en Pris af 8,628 Kr. pr. Td. Hartkorn. Naar vi nu sammenholde de to Priser, 6,599 og 8,628 Kr., ser det ganske vist ud, som om de andre Jordarealer ere betalte med en højere Pris pr. Td. Hartkorn end Statshusene, men for de Huses Vedkommende, hvormed Sammenligningen er dragen, er jo ikke alene Jorden, men ogsaa Husene medtagne, og det gør en betydelig Forskel. Dersom vi holde os til, hvad Statistikken siger os: at der gaar gennemsnitlig 5,73 Tdr. Land til et Statshus, og at Gennemsnitstallet for en Td. Hartkorn er 18,3 Tdr. Land, vil det ses, at der paa en Td. Hartkorn Statshusmandsjord skal opføres $3\frac{1}{5}$ Hus. Naar vi lægge Prisen paa $3\frac{1}{5}$ Hus til 6,599 Kr., vil enhver kunne indse, at vi komme langt over de 8,628 Kr. Nu er der jo her i Salen delte Meninger om, hvad et saadant Hus koster at opføre, men den billigste Pris, jeg har hørt nævne, er 2,500 Kr. De, der have nævnt den højeste Pris, mene, at man skal lægge 1,000 Kr. til, hvorved man kommer op til 3,500 Kr. for et Hus. Jeg er nu ikke gaaet nær saa vidt, thi derved vilde jeg komme op til at sige, at Prisen var mere end dobbelt saa høj som den, der er betalt for Huse af lignende Størrelse i frit Salg, jeg har nøjedes med at tage de Tal, som Statistikken giver os. Statistikken omfatter 1,623 Jordlodder med Huse, og den siger, at Nybygningerne have kostet 2,971,270 Kr. Det bliver, dersom man regner, at der er Nybygninger paa dem alle sammen, 1,830 Kr. pr. Hus. Men